VERW. 36-04(N.V.W.)
5/4/3/96(LEB)

BATHLABINE VAN MOGOBOYA

1. Historiese Agtergrond

Die eerste kgoši het bekend gestaan as SERURUBELE wat afkomstig was vanaf die gebied Dwars. Die land het 'n groot berg gehad maar waar die land geleë is en in watter rigting, kan nie vasgestel word nie. SERURUBELE het weggetrek en gaan vestig by Molabone (teen Maake-gebied).
Vanaf Molabone het SERURUBELE na Sorare getrek en ook daar gesterwe. Dit is ook in Maake- gebied. SERURUBELE het 'n dogter MOKGADIALOTE en 'n seun PEU nagelaat. Hy het die dogter begunstig en die reënmaakmedisyne aan haar oorhandig. PEU moes vlug. MOKGADIALOTE het die nuwe kgošigadi geword. Haar opvolger was SEELELE. Dit is nou bekend dat sy moeder afkomstig was van die baPhalane. Dit was gebruik gewees dat stamvrouens by die Phalane getrou is. Die tweede keuse was om 'n vrou te trou uit die Remodike -linie van die BATHLABINE.
SEELELE het 'n vrou getrou uit die Remodike-linie en sy opvolger was SEKOBE. Hy het by Sorare gewoon. Sy stamvrou was getrou van Phalane en die opvolger was LETSOLO. By ander vrouens is drie seuns onderskeidelik gebore nl. Tematladi, Thibelle en Mathlolo.

'n Lid van die kapteinsfamilie het 'n Venda-man wat by die Ba ga Masoma [illegible] van die Mogoboya, gewoon het, doodgemaak. Die Masoma-mense het vergeld [illegible] en in die proses is SEKOBE doodgemaak. Sy seun LETSOLO het opgevolg [illegible] later deur dieselfde mense doodgemaak.
LETSOLO is opgevolg deur sy seun LESETSA. Onder sy leiding het 'n deel van die stam (Mahlotsele se deel) gevlug en by Mphanama in Sekhukhuneland vir twee tot drie jaar gaan woon. Hulle het later teruggekeer en by Kwatapane, in die gebied van kgoši PODILE van die LETSWALO- STAM, gaan woon. Kgoši Podile en die mense van Menabolo het vir LESETSA en sy volgelinge gehelp om die Masoma [illegible] (Mogoboya) se oorspronklike stamgebied uit te dryf.
LESETSA het homself gevestig by Tlata of Sogobong, wes van die [illegible].
Later het hy by Mosorong gevestig en hier is hy deur Swazi's vermoor[illegible]

LESETSA is opgevolg deur sy seun RAMOBA. Dit was gedurende sy leeftyd dat die Nkuna-mense (Tsonga) in hierdie dele kom vestig het. (Mohlaba- lokasie soos wat dit vandag bekend staan). Gedurende RAMOBA se tyd het hy ook [illegible] die heilige dromme van Phalaborwa ingesteel.

RAMOBA het sy hele lewe te Dzhedo gewoon waar sy voorsaters ook gewoon [illegible]
Hy is ook daar oorlede, net ná die Anglo- Boere-oorlog. Na die d[illegible] het sy broer TAU vir MALESELA waargeneem. Wanneer na die genealogie [illegible] sien 'n mens dat RAMOBA 'n vrou Maekwanong geneem het by die Rakgwe[illegible]. Ongelukkig is hy oorlede voor hy met haar kon trou. Hierdie vrou [illegible] egtelike kind gehad terwyl sy nog by haar vader gebly het. TA[illegible] geneem maar sy is gereken as die vrou van RAMOBA. Die seun se naam was CHARLES SOLOMON. In 1930 na die dood van MALESELA, het Charles die bogoši geëis op grond van sy reg as seun van RAMOBA.

MALESELA het later die bogoši oorgeneem en in 1930 tydens sy d[illegible] Matsape (Phalane), vir hom getrou as stamvrou. Hy kon egter nie 'n [illegible] haar verwek nie. 'n Regent is aangestel nl. 'n jonger broer van MAL[illegible] nl. WILLIAM MOTATO. Hy was die aangewese persoon om as saad[illegible] tree by Matsape. 'n Seun is gebore nl. RAMOBA maar hy is op [illegible] in 1939 oorlede. MOTATO het voortgegaan om waar te neem tot [illegible] in 1949. Na die afsterwe van MOTATO, het Solomon en sy aanhangers weer [illegible] poging aangewend om die bogoši te bekom. Nog die stam het aanbeveel [illegible] dat FREDDIE, die seun van MMOTE, die ouer broer van MOTATO, [illegible] as kgoši in sy eie reg of as waarnemer vir iemand wat hy nog [illegible]
Intussen het Lucas Mogoboya , seun van Tau, broer van RAMOBA, [illegible]

/...

south african history archive

FREDDIE is in 1950 as volwaardige kgoši aangestel. Probleme het egter ingetree by die instelling van 'n stamowerheid waarop die hoofmanne nie verteenwoordig is nie. Hierdie stamowerheid het beplanning aanvaar en 'n plan is opgestel wat blykbaar nie vir die stam en die hoofmanne aanvaarbaar was nie. Daar het interne beplanning van landbougronde ontstaan en mense is verskuif om by die nuwe grense aan te pas. Dit het meegebring dat probleme geskep is waarmee vandag nog mee gespook word.

In 1984(6 April), is FREDDIE MOGOBOYA oorlede. MATLHANE THOMAS, seun van Ledikwa, is aangestel as waarnemende kgoši, met ingang vanaf 9 Julie 1985. Met MATLHANE THOMAS se aanstelling ,het Samoul Tau Mogoboya 'n hofsaak aanhangig gemaak wat by Bogoši geëis het. Hy is die seun van Mtamene Piet, 'n seun van MOTATO WILLIAM wat voorheen regent was. Sy vertoë het nie geslaag nie en hy was verantwoordelik vir alle hofonkostes.
Kgoši S.T. Mogoboya is tot hede nog steeds op die stoel.

2. Samestelling van Stamraad

Die BATLHABINE Stamraad is saamgestel uit 6 hoofgroepe bakgomana, wat territoriaal voorkom in 6 wyke(mmoto). Die bakgoma (binneraad) kan ook verdeel word in 3 groepe. Hulle sien as volg daaruit:-

A. MALESELE (Kgoro ya Mosate) (Sien genealogie)

1. Mogoboya Mathlane Thomas (kgoši)
2. Alphcus Motato (Seuns van Godošane)
3. Phineas Motato
4. Charles Solomon Mogoboya
5. Nkgoša (Kleinseuns van Malesele)
6. Kwapeng "
7. Pereisane "
8. Augustus (Kleinseuns van Ramakala)
9. Josias "

B. MMUTE (2e broer van MALESELE)

10. Mathlane (Seuns van MOKGAPA FREDDY)
11. Tau "
12. Malesele "
13. Mokgeko "
14. Mohoto (Kinders van Thabe, broer van Freddy)
15. Mmamodike " "
16. Matsape " "

C. MOTATO WILLIAM (Broer van Malesele en Mmute)

17. Thabe
18. Tau Samuel
19. Mohoto
20. Mathole

Groepe A,B en C staan bekend as die bakgoma(Binneraad) van Mogoboya. Die Bakgoma staan ook bekend as die BAKGOMANA ba MOKGOBOYA. Die ander 5 groepe is as volg:-

RAMODIKE
PHALANE
RAKGOALE
MATSEBATLELE
MATHIBANE

Die binneraad(bakgoma), groepe A, B, C is terselfdertyd ook die hofraad en hofsake en belangrike beslissings word deur hulle geneem.

south african history archive SAHA

3. <u>Samestelling van Stamowerheid</u>

In die tydperk vanaf 1904 met intree van Blanke besetting in NAPHUNO-gebied, het die Bathlabine van Mogoboya nog ongeskonde bestaan en het hul gebied bestaan uit 20 wyke(Meboto). Oor elke wyk was 'n hoofman (ntona) aangestel. Die gebied was ontsaglik groot en het binne die gebiede van Mohlaba, Maske en die S.A Trust geval. Met die beplanning en vasstelling van grense, veral sedert 1961, het toestande verander. Mense is vanuit die berge op die gelyker dele hervestig. Intensiewe landbou-beplanning met definitiewe daarstelling van grense ,het plaasgevind. Tot en met hede is die Bathlabine van Mogoboya ongelukkig oor die vasstelling van die grense. Daar is tans 28 wyke met die gepaardgaande motona. Die stamowerheid bestaan uit die kgoši en 16 raadsmanne waarvan 'n deel verkies word uit die geledere van die motona.

P.LOMBARD
ETNOLOOG: LEBOWA KGOMO
23 JULIE 1990

south african history archive
SAHA